

ENHANCED DISCLOSURE WORKING GROUP

**RICHTLIJNEN VOOR BETERE
INFORMATIEVERSCHAFFING**

TEN BEHOEVE VAN

**BESTUURDERS
AUDITCOMMISSIES
AANDEELHOUDERS
EN
BELEGGERS**

ENHANCED DISCLOSURE WORKING GROEP

RICHTLIJNEN VOOR BETERE INFORMATIEVERSCHAFFING TEN BEHOEVE VAN BESTUURDERS, AUDITCOMMISSIES, AANDEELHOUDERS EN BELEGGERS

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Voorwoord	3
Richtlijnen voor betere informatieverschaffing	
1. Informatiestromen richting de Auditcommissie	4
2. Risico's en interne beheersingsmaatregelen	4
3. Waardering van activa en passiva	5
4. Waardeverminderingen en herwaarderingen	6
5. Securitatie, voorwaardelijke en buiten de balans verplichtingen	6
6. Interne en externe accountants	7
7. Bestuurdersbeloning en risico	7
8. Stof niet Formulier	8
9. Auditcommissie Charter	8
10. Auditcommissie lidmaatschap	9
Bijlagen	
I. Onderschrijvende organisaties	11
II. Leden van de werkgroep	12

© 2009 Global Auditor Investor Dialogue

© 2009 vertaling: Edwin Bolten (Koninklijk NIVRA – Accountants in business)

Oorspronkelijke titel:

Guidelines for enhanced disclosure to assist directors, audit committees shareholders and investors

De werkgroep ontvangt uw visies en feedback graag via enhanceddisclosure@standardlife.com

VOORWOORD

De Global Auditor Investor Dialogue (GAID)¹ erkent de noodzaak om in het huidige economische klimaat het vertrouwen te herstellen en ziet betere informatieverstopping met betrekking tot financiële verslaggeving, audit en risicobeheersingsmaatregelen als een belangrijk middel om dit te bereiken. Daarom hebben een aantal GAID-leden ingestemd met een onafhankelijke werkgroep om richtlijnen te ontwikkelen, die zich vooral concentreren op de openbaarmaking en wereldwijd kunnen worden toegepast, niet alleen ten behoeve van bestuurders en auditcommissies om ze te helpen bij het voldoen aan hun verantwoordelijkheden, maar ook voor investeerders en aandeelhouders om ze te helpen bij hun beoordeling van de jaarverslagen en de constructieve samenwerking met bedrijven op het gebied van audit-, risico- en interne beheersingsaangelegenheden. De bedoeling van de leden is, dat deze richtlijnen een aanvulling en ondersteuning zijn van de bijdragen op dit gebied door regelgevende instanties en anderen. Het is belangrijk te benadrukken, dat het geen normen maar richtlijnen zijn, en dat ze dus als zodanig gebruikt moeten worden, met flexibiliteit en professionele discretie.

De richtlijnen zijn bedoeld als een praktisch hulpmiddel, dat moet worden aangepast aan de omstandigheden van elke onderneming - bijvoorbeeld of een bedrijf een one-tier of two-tier bestuursstructuur heeft. Hoewel de richtlijnen betrekking hebben op bedrijven met een one-tier board structuur, wordt erkend dat in een tweeledige structuur veel van de richtlijnbeoordelingen vallen onder de bevoegdheid van de raad van bestuur. Daarom is het de bedoeling dat de raad van commissarissen passend toezicht zal uitoefenen om de naleving te bewaken.

Hoewel vroege behandeling en uitvoering van de richtlijnen wordt aangemoedigd, is de werkgroep zich zeer bewust van de toenemende druk van de verantwoordelijkheden op bestuurders, in het algemeen, en auditcommissies, in het bijzonder. Dat gezegd hebbende, is het te hopen dat bedrijven, bestuurders, beleggers en aandeelhouders de richtlijnen behulpzaam en nuttig zullen vinden ten aanzien van de jaarverslagen over 2009 en daarna.

De werkgroep is dank verschuldigd aan degenen die hun tijd gaven om hun standpunten bij te dragen tijdens de ontwikkeling van de richtlijnen - hun standpunten hebben geholpen om tekortkomingen te markeren, de toon te temperen en anderszins waardevolle inzichten bij te dragen.

Last but not least, de werkgroep hecht veel waarde aan de goedkeuring van de organisaties, die zijn opgenomen in bijlage I. Hun steun is van onschatbare waarde en zal nooit als vanzelfsprekend worden beschouwd. Als anderen hun goedkeuring willen geven, dan zijn ze van harte welkom².

¹ De Global Auditor Investor Dialogue is een informeel forum, waarvan de leden de belangrijkste internationale auditnetwerken en leidende internationale investeerders en aandeelhouders omvatten. Deze richtlijnen zouden wel of niet in overstemming kunnen zijn met de meningen van de individuele GIAD-leden.

² Iedere organisatie die deze richtlijnen wenst te ondersteunen, nodigen wij graag uit om dit te melden via enhanceddisclosure@standardlife.com

Informatiestromen richting de Auditcommissie

De doeltreffendheid van een auditcommissie wordt bepaald door de kwaliteit van de informatie, die zij ontvangt van het management om te komen tot geïnformeerde beslissingen over de belangrijkste risico's en problemen. Dit is vooral belangrijk in de huidige kredietcrisisomgeving ten aanzien van informatie met betrekking tot de cashflow, debiteuren, de waardering van activa en impairment testing. Het management heeft een verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen, dat het eerlijk alle relevante informatie aan de auditcommissie presenteert, die van invloed kan zijn op haar besluiten en het moet aan de auditcommissie en de raad van bestuur bevestigen, dat het dat heeft gedaan. In het geval dat er belangrijke gebieden voor verbetering zijn, die de auditcommissie heeft gevraagd aan het management om te adresseren, dan is het nuttig als dit wordt bekendgemaakt.

De auditcommissieleden moeten hun begrip versterken van de informatie, die zij ontvangen door waar nodig de betrokken onderdelen van het bedrijf te bezoeken.

Richtlijn # 1

De auditcommissie moet indentificeren welke informatie zij nodig heeft om haar in staat te stellen aan haar verantwoordelijkheden te voldoen. Die informatie moet worden geëvalueerd en geanalyseerd met een onafhankelijke mentaliteit, zodat de commissie overtuigd is ten aanzien van de volledigheid en integriteit van de informatie, die zij ontvangt. De informatie moet tijdig worden verschaft en in een formaat dat compleet, begrijpelijk en betrouwbaar is.

De auditcommissie moet bevestigen aan aandeelhouders en investeerders, dat zij voldoende, betrouwbare en tijdige informatie van het management heeft ontvangen om haar in staat te stellen aan haar verantwoordelijkheden te voldoen.

Risico en Interne Beheersingsmaatregelen

Veel bedrijven bieden een uitgebreide beschrijving van hun risicomanagement en interne beheersingssystemen, met inbegrip van klokkenluidersbeleid. In dit verband vinden aandeelhouders en beleggers het nuttig om een overzicht te hebben van de voornaamste risico's, vooral als hun potentiële impact is gekwantificeerd. Ook willen ze graag weten, of de auditcommissie (of andere relevante commissie) van mening is, dat de risicobeheersings- en interne beheersingssystemen adequaat en naar behoren werken. Bij haar beoordeling is het vooral belangrijk, dat de auditcommissie een goed begrip heeft van alle financiële instrumenten en gestructureerde producten die door de onderneming worden gehouden, om de desbetreffende risico's te kunnen identificeren. Aandeelhouders en beleggers zijn zich bewust van de aanzienlijke tijdsinvestering door onafhankelijke niet-uitvoerende bestuurders om aan deze verantwoordelijkheid te voldoen, maar zij willen ervan verzekerd zijn, zonder vooroordeel over de commerciële belangen van het bedrijf, dat de bevoegde commissie de juiste mix van vaardigheden heeft voor het identificeren en prioriteren van de meest relevante risico's en de oefening van effectief toezicht.

Richtlijn # 2

De raad van bestuur, de auditcommissie, of een andere relevante commissie moet vermelden welke maatregelen zij heeft genomen om zich ervan te vergewissen, dat de risico- en beheersingssystemen en de processen actief zijn en naar behoren hebben gewerkt,. Zij maakt in een samenvatting openbaar welk proces is toegepast (rechtstreeks of door middel van relevante commissies) bij de toetsing van de werking van het interne beheersingssysteem en bevestigt, dat de nodige maatregelen zijn of worden genomen om eventuele belangrijke tekortkomingen of zwakke punten te verhelpen, die uit dit onderzoek blijken. Daarbij besteedt zij aandacht aan het business model, financiële, operationele en gedragsrisico's en prikkels die van invloed zijn op de prestatie en evaluatie van de juiste key performance indicators (KPI's).

Waardering van Activa en Passiva

Het toegenomen gebruik van fair value accounting en haar doordringende betekenis hebben uitdagende vraagstukken opgeleverd voor uitgevende instellingen, accountants en gebruikers van de gecontroleerde financiële overzichten. De werkgroep is van mening, dat de rol van de auditcommissie van cruciaal belang is om ervoor te zorgen, dat een robuuste en passende aanpak is gekozen voor de waardering van activa en passiva (met inbegrip van voorwaardelijke en buiten de balans posten), en dat er adequate en passende openbaarmaking, met inbegrip van een beschrijving van de inherente financiële risico's, is opgenomen in de jaarrekening en de toelichting daarop. De auditcommissie moeten overwegen om onafhankelijke deskundigen in te schakelen om de reële waarde te toetsen, die zijn voorgesteld door het management.

Richtlijn # 3

De auditcommissie moet redelijke zekerheid hebben, dat de belangrijke veronderstellingen die worden gebruikt voor het bepalen van de reële waarden zijn onderzocht en, in voorkomend geval, ter discussie gesteld door de auditcommissie.

Bovendien moet de auditcommissie bevestigen:

** dat zij zich ervan heeft vergewist, dat de markten en / of modellen waarop de waarderingen zijn gebaseerd liquiditeits- en transactieprofielen hebben, die adequaat en voldoende robuust zijn voor het mogelijk maken van het bepalen van betrouwbare en relevante waarderingen.*

** dat zij ervan overtuigd is, dat er sprake is van een zinvolle openbaarmaking van kritieke en belangrijke schattingen.*

Als de waarderingen afwijken van beschikbare marktwaarderingen, moet de auditcommissie vastleggen wat haar algemene overwegingen waren, de onderliggende informatie, en de definitieve goedkeuring ervan. Periodiek kunnen en moeten deze overwegingen een zorgvuldig ex-post onderzoek ondergaan. De auditcommissie moet ervoor zorgen dat aandeelhouders en beleggers worden voorzien van een objectieve uitleg van de factoren die verantwoordelijk zijn voor een aanzienlijke afwijking van de eerder gerapporteerde waarderingen.

Afschrijvingen en Bijzondere Waardeverminderingen

In aanvulling op de bepaling van de primaire waardering van activa en passiva, maken management - en accountants - significante schattingen over afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De raad van bestuur en de auditcommissie hebben de verantwoordelijkheid om te bepalen of het proces van afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen voldoende en geschikt is. In het bijzonder met betrekking tot goodwill en andere immateriële activa moet de auditcommissie ervoor zorgen, dat in het proces voor het bepalen van de waardering rekening wordt gehouden met de heersende economische omstandigheden.

Richtlijn # 4

De auditcommissie moet een korte, informatieve bespreking van de factoren die zij hebben genomen en de overwegingen die zij hebben gemaakt bij het voldoen aan hun verantwoordelijkheden ten aanzien van materiaal onderschrijft afschrijvingen en bijzondere bepalingen.

De auditcommissie, en uiteindelijk de raad van bestuur, moet zorgvuldig afwegen andere factoren die van invloed konden zijn op het management voorgesteld waardeverminderingen en voorzieningen met het oog op de bevrediging van zichzelf dat de voorstellen van het management in overeenstemming zijn met een juist en getrouw beeld, vrij van vooroordelen, en rekening houden overweging heersende economische omstandigheden.

Securitisatie, Voorwaardelijke Verplichtingen en Niet uit de Balans blijkende Verplichtingen

Investeerders en aandeelhouders verwachten, dat in de gecontroleerde jaarrekening eerlijke en onbevooroordeelde openbaarmaking plaatsvindt van securitisatie en niet uit de balans blijkende constructies³ en voorwaardelijke verplichtingen, omdat deze constructies en verplichtingen materiaal kunnen worden voor de financiële positie van een bedrijf en, in voorkomend geval, de toepasselijke voorgeschreven vermogensratio's. Desondanks geven auditcommissies soms onvoldoende aandacht aan deze onderwerpen en de verslaggeving daarover, hetgeen ernstige nadelige financiële gevolgen kan hebben.

Richtlijn # 5

De auditcommissie moet zich ervan vergewissen, dat voor de financiële verslaggeving doeleinden alle materiële securisatieregelingen, niet uit de balans blijkende verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen zijn geïdentificeerd en dat zij in voldoende detail zijn vermeld in de financiële overzichten, in overeenstemming met alle toepasselijke financiële verslaggevingsregels. De auditcommissie dient de waarderingen van deze verplichtingen en de gebruikte methoden kritisch te beoordelen en, indien nodig, ter discussie te stellen en zich ervan te vergewissen dat de gebruikte waarderingen redelijk en billijk zijn. Het auditcommissieverslag moet een zinvolle beschrijving geven van het werk, dat zij hiervoor heeft verricht.

³ Investeerders en aandeelhouders zijn geen voorstanders van niet uit de balans blijkende constructies en vergelijkbare regelingen; daarom verwachten ze dat die tot een minimum worden beperkt.

Interne en externe accountants

Het is van cruciaal belang voor de integriteit van de gecontroleerde financiële informatie, dat zowel de interne als externe auditfuncties ten minste jaarlijks worden geëvalueerd.

In het huidige klimaat is het nodig, dat aandeelhouders en investeerders ervan verzekerd kunnen zijn, dat de auditfuncties effectief zijn en stevig zijn geëvalueerd; de evaluaties moeten een beoordeling van de kwaliteit van de audits omvatten. In dit kader wordt erkend dat de interne auditfunctie eindige middelen heeft. Zij moet zich concentreren op haar belangrijkste verantwoordelijkheden, die afwijken van die van de externe accountants, die de taak heeft een oordeel over de jaarrekening te geven.

Daarnaast moet de auditcommissie blijvend overtuigd zijn van de onafhankelijkheid van de externe accountants en van de toereikendheid van de informatieverschaffing en de analyse van de niet-audit vergoedingen.

Richtlijn # 6

De auditcommissie dient te vermelden wanneer en hoe de periodieke formele evaluaties van de interne en externe accountants zijn verricht en wat daarvan de belangrijkste conclusies zijn⁴. De externe accountants moeten worden onderworpen aan een jaarlijkse evaluatie en de auditcommissie moet een overtuigende, informatieve en allesbehalve nietszeggende verklaring geven, die haar accountantskeuze ondersteunt.

Als de externe accountant zou veranderen, dan zou de raad van bestuur of de auditcommissie, zo nodig, onverwijld deze wijziging openbaar moeten maken en een informatieve uiteenzetting moeten geven van de redenen daarvoor.

⁴ Een aantal accountantsorganisaties publiceren beoordelingschecklists zoals 'Appraising your Auditors' van het Institute of Chartered Accountants of Scotland.

Bestuurdersbeloning en Risico

Bij het evalueren van de financiële crisis hebben veel toezichthouders, commentatoren en anderen het bestuurdersbeloningsbeleid en de toepassing daarvan ter discussie gesteld, omdat die kunnen aanmoedigen tot bestuurdersgedrag, dat contraproductief is voor het behoud van een goed beheerste, duurzame onderneming. Hoewel de vaststelling van het belonings- en vergoedingsbeleid en de toepassing daarvan in de eerste plaats de verantwoordelijkheid is van de belonings- en vergoedingscommissies, heeft de auditcommissie een belangrijke rol om deze commissies te helpen bij het waarborgen, dat het beloningsbeleid en de toepassing daarvan in overeenstemming zijn met een effectieve interne beheersingsomgeving. Met name de raad van bestuur en / of de auditcommissie moet zich ervan vergewissen, dat de belangrijkste medewerkers voor administratie/financiën, interne beheersing en risicobeheer geen ongepaste prestatieprikkels hebben - maar alleen gepaste. Bij het voldoen aan deze verantwoordelijkheid moet rekening worden gehouden met KPI's, zoals bedoeld in Richtlijn # 2 (Risico en Interne beheersingsmaatregelen)

Richtlijn # 7

De auditcommissie moet:

(a) een korte maar informatieve beschrijving geven van haar betrokkenheid bij de belonings- en vergoedingscommissie ten aanzien van het bestuurdersbeloningsbeleid en de toepassing daarvan
(b) ervoor zorgen dat het beloningsbeleid en de toepassing daarvan voor topbestuurders, de belangrijkste business unit leiders en senior medewerkers voor interne beheersing en risicobeheer, naar haar mening, passend zijn voor het behouden van een robuuste interne beheersingsomgeving, die consistent is met goed rentmeesterschap, de lange termijn doelstellingen en het risicobereidheid van de onderneming.

De Inhoud is belangrijk, niet de Vorm

Een aanhoudend kritiekpunt op de vele auditcommissieverslagen is het gebruik van clichéteksten, die niets zeggen over de breedte en diepte van de belangrijke uitgevoerde activiteiten. Dit is een belemmering voor effectieve verantwoording en transparantie. Het is veel beter, dat de auditcommissie nuttig en interessant verslag doet van de activiteiten, die zij heeft ondernomen.

Richtlijn # 8

De auditcommissie moet een niet-standaard verslag maken, dat een nuttig en interessant overzicht geeft van haar activiteiten, waarbij de informatieve nadruk ligt op de voornaamste audit vraagstukken en hoe ze worden beheerd. Alle leden van de commissie en in het bijzonder de voorzitter worden aangemoedigd om een actieve rol te spelen bij het schrijven van het auditcommissieverslag.

Auditcommissie handvest

Veel bedrijven hebben hun auditcommissie handvest gepubliceerd op hun website of opgenomen in hun proxy statement. Investeerders en aandeelhouders zijn blij met deze openbaarmaking, maar ze maken zich zorgen hoe wordt gewaarborgd, dat het handvest 'fit for purpose' blijft, met name in het huidige economische klimaat. Zich bewust van de inherente complexiteit van financiële verslaggevings- en auditstandaarden, en het belang van de beoordelingen die moeten worden gemaakt bij de toepassing ervan, moet het handvest de auditcommissie in staat stellen om, naar eigen goeddunken, en wanneer zij het redelijkerwijs noodzakelijk acht om dit te doen, extern onafhankelijke adviezen te verkrijgen op kosten van de onderneming, zodat zij vol vertrouwen aan haar verantwoordelijkheden kan voldoen.

Richtlijn # 9

De raad van bestuur en de auditcommissie moeten jaarlijks een overwogen en diepgaande beoordeling uitvoeren van het auditcommissie handvest, die moet worden bekendgemaakt op de website van de onderneming en, in voorkomend geval, moet worden opgenomen in het proxy statement, en zich ervan te vergewissen dat de taakomschrijving de auditcommissie in staat stelt om te voldoen aan haar verantwoordelijkheden. De raad van bestuur en de auditcommissie dienen te vermelden dat het Handvest is herzien en een samenvatting te geven van alle wijzigingen die zijn aangebracht om de auditcommissie in staat te stellen aan haar verantwoordelijkheden te voldoen.

De auditcommissie dient te bevestigen, dat haar handvest haar toestaat om onafhankelijk extern advies te verkrijgen op kosten van de onderneming en moet bekendmaken of zij een dergelijk advies heeft verkregen. Bovendien moet de auditcommissie bevestigen, dat zij heeft voldaan aan haar verantwoordelijkheden volgens het handvest.

Auditcommissie Lidmaatschap

Investerders en aandeelhouders willen ervan verzekerd zijn dat het lidmaatschap van de auditcommissie ten minste jaarlijks wordt beoordeeld. Daarnaast willen zij, dat de auditcommissie bestaat uit één of meer leden - onder wie bij voorkeur de voorzitter - die beschikken over relevante en recente financiële expertise alsook relevante commerciële ervaring. Bovendien is de onafhankelijkheid van de commissie een hoeksteen - inderdaad, over het algemeen prefereren beleggers, dat alle leden van de auditcommissie onafhankelijk zijn. Het is van vitaal belang dat de leden van de commissie regelmatig opleidingen volgen om te waarborgen, dat ze hun competenties en geloofwaardigheid behouden, en op de hoogte blijven van ontwikkelingen op het gebied van audit, financiële verslaggeving en relevante risico's.

Wat dit betreft is speciale zorg en aandacht nodig bij het bepalen van de leden van auditcommissies van financiële instellingen. Zulke bedrijven hebben vaak complexe activiteiten met complexe producten, waarbij de kwaliteit van de audit van essentieel belang is en de waardering sterk afhankelijk is van van toepassing zijnde financiële verslaggevingspraktijken, alsook de mogelijkheid om te bepalen of waarderingsgegevens relevant en robuust zijn - relevante commerciële expertise is van onschatbare waarde in deze context . Het zou een zaak van grote zorg zijn, als de auditcommissie van een financiële instelling niet ten minste twee deskundigen had, van wie één kennis heeft van financiële verslaggeving bij financiële instellingen.

Ook is het van belang, dat het bestuur zelf de vaardigheden en competenties heeft om in staat te zijn tot een goede inhoudelijke discussie en uitwisseling van gedachten over de kwesties, die de auditcommissie aan de Raad van Bestuur voorlegt.

Richtlijn # 10

De raad van bestuur moet openbaarmaken, dat zij de samenstelling van de auditcommissie gedurende het jaar heeft beoordeeld, en dat zij ervan overtuigd is dat de auditcommissie de expertise en middelen heeft om effectief uitvoering te geven aan haar verantwoordelijkheden, waaronder die met betrekking tot risico's en interne beheersingsmaatregelen.

Voorts dient het bestuur een overtuigende en informatieve uitleg geven ter ondersteuning van zijn standpunt dat de auditcommissie niet alleen de recente en relevante financiële en audit-ervaring heeft, maar ook de commerciële, financiële en audit-expertise om te helpen bij het effectief beoordelen van de complexe financiële verslaggevings-, audit- en risicokwesties, die het bestuur moet aanpakken. Eventuele wijzigingen in de samenstelling van de auditcommissie moeten onverwijld openbaar worden gemaakt en toegelicht.

BIJLAGE I

ONDERSTEUNENDE ORGANISATIES

De volgende organisaties ondersteunen de Richtlijnen voor Betere Informatieverschaffing.

International Corporate Governance Network (ICGN)

Eumedion

Railpen Investments

California Public Employees' Retirement System (CalPERS)

Standard Life Investments

BIJLAGE II

WERKGROEPLEDEN

Kenneth Bertsch *	Morgan Stanley Investment Management
Gerben Everts *	APG Investments
Guy Jubb * (Convenor)	Standard Life Investments
Mary Hartman Morris *	California Public Employees' Retirement System (CalPERS)
Isabelle Santenac *	Ernst & Young

* Lid van de Global Auditor Investor Dialogue